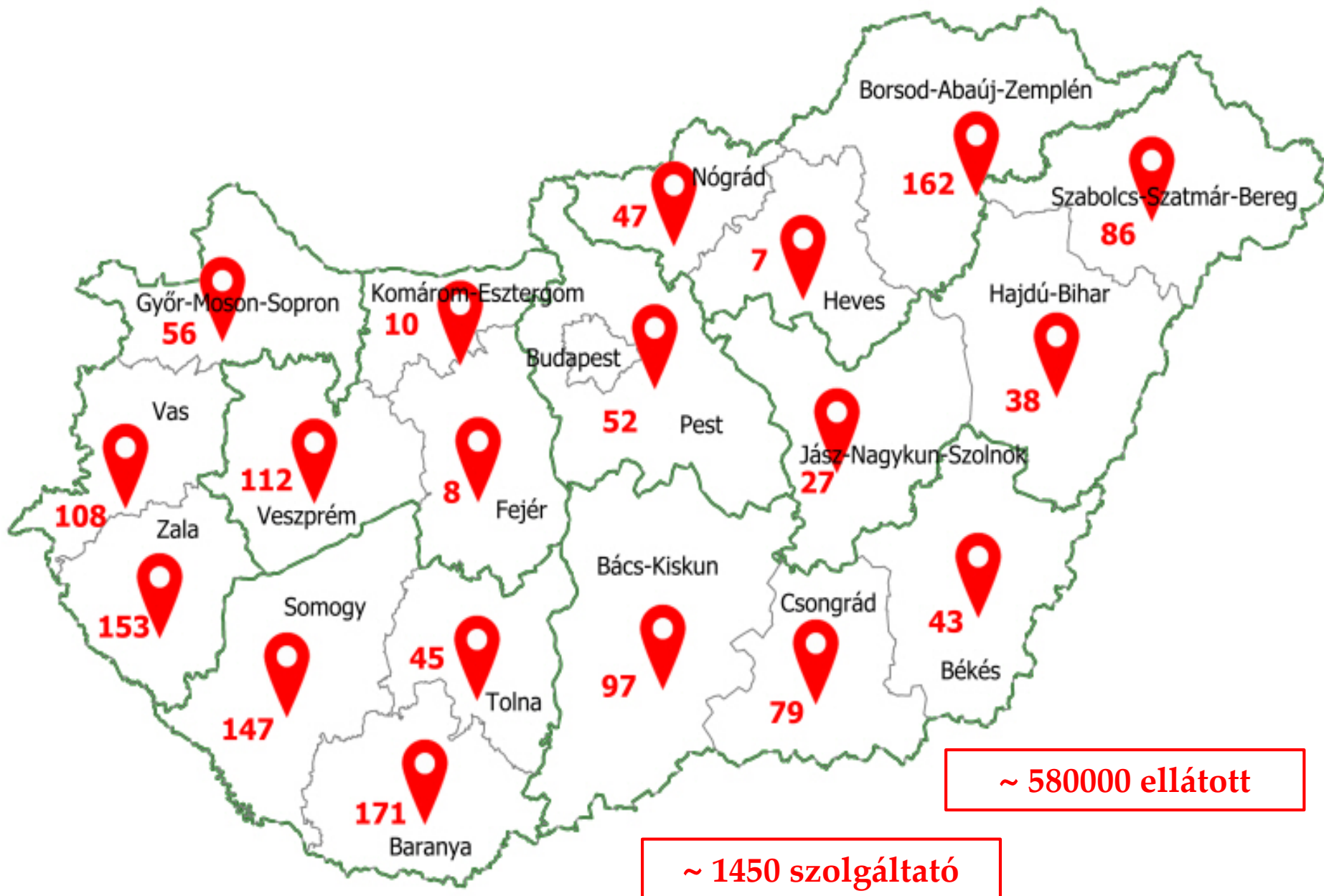

SZOCIÁLIS, GYERMEKJÓLÉTI ÉS GYERMEKVÉDELMI
MÓDSZERTAN

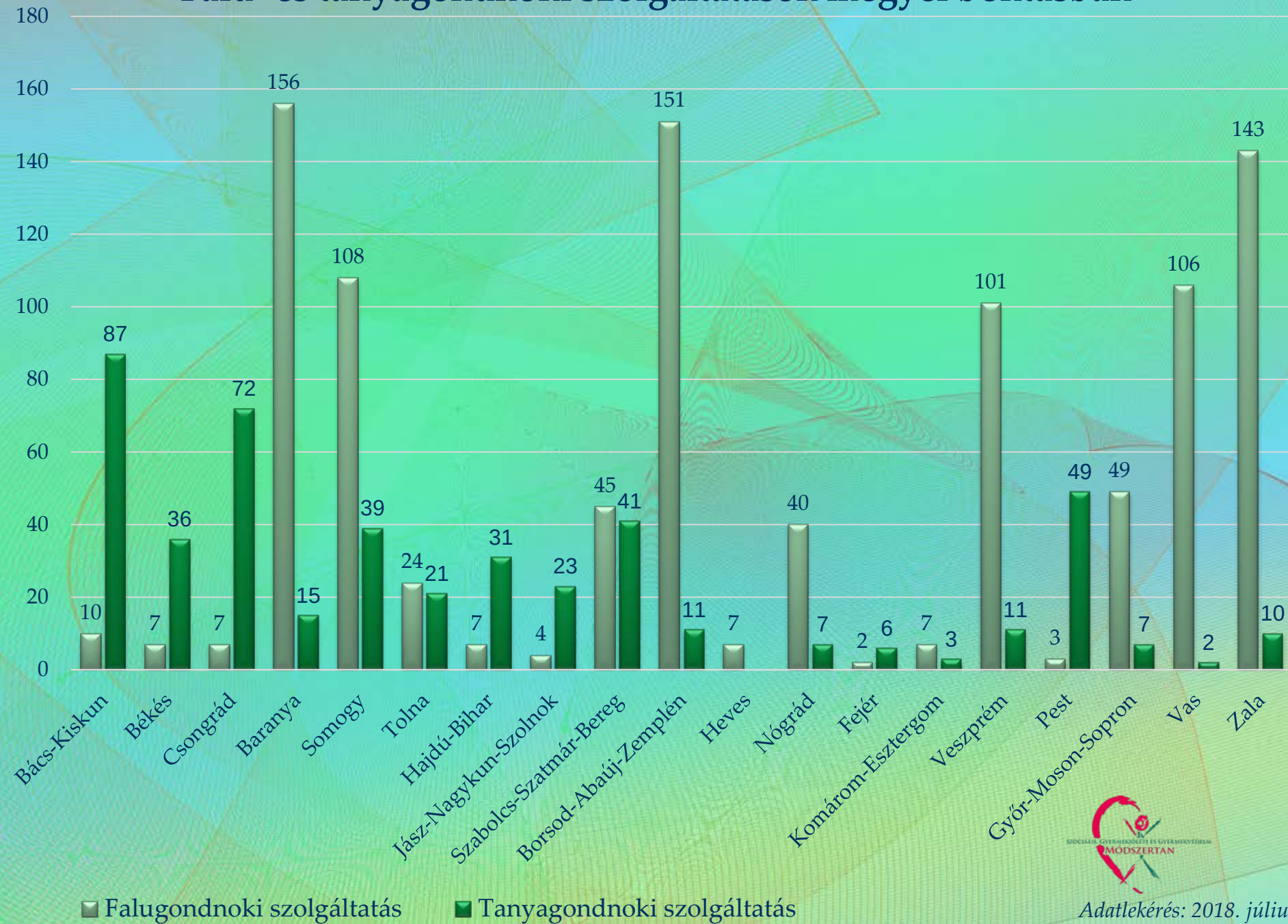
A falu- tanyagondnoki szolgáltatás szakmai programjáról...

Készítette:
Matolcsi-Papp Zoltán

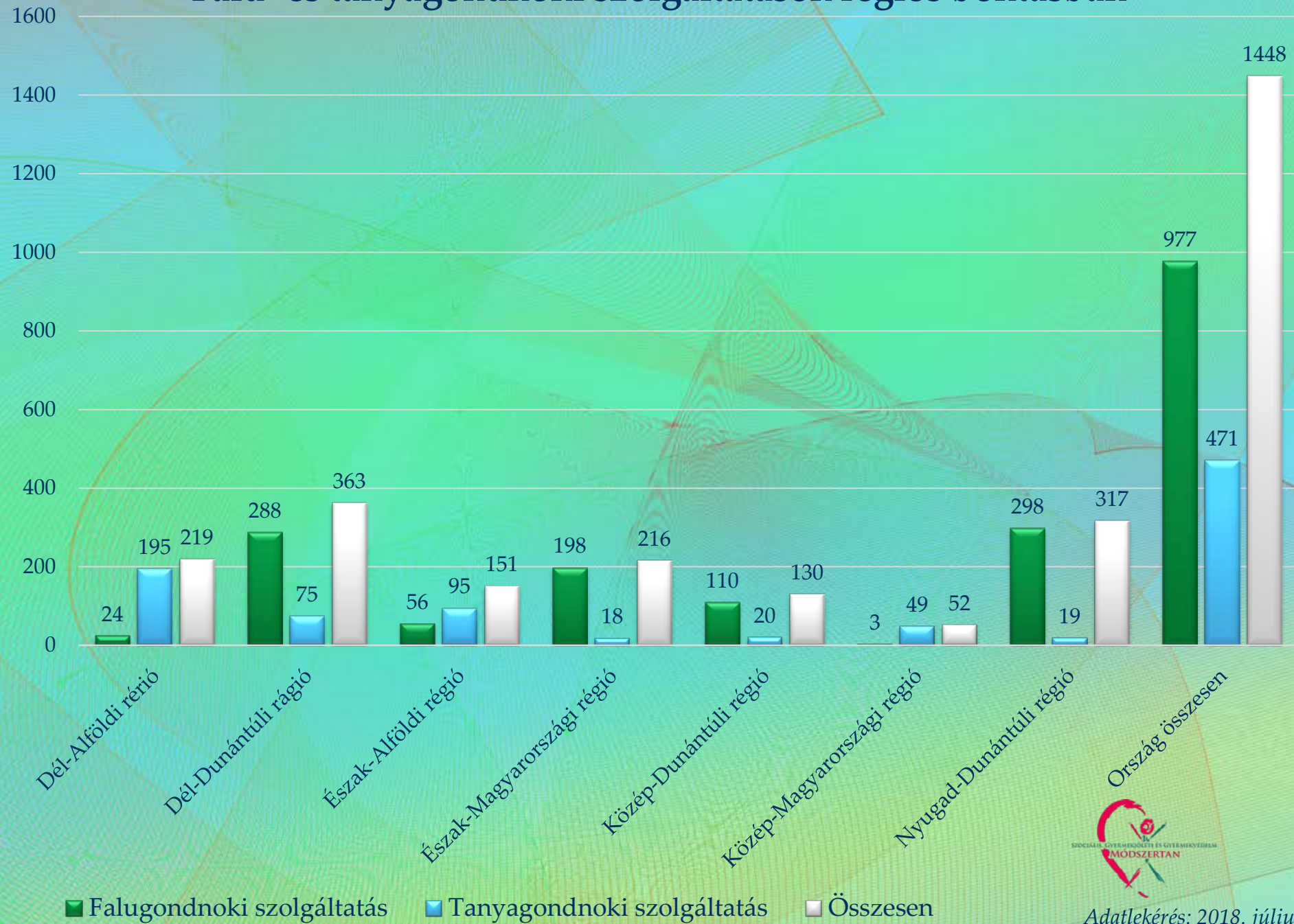
Falu- és tanyagondnok szolgáltatások száma megyei bontásban

Falu- és tanyagondnoki szolgáltatások megyei bontásban

Falu- és tanyagondnoki szolgáltatások régiós bontásban

Jogszáabályi háttér

- **1/2000. (I. 07.) SzCsM rendelet** a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről (Szakmai rendelet)
- **1993. évi III. törvény** a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról (Szt.)
- **9/1999. (XI. 24.) SzCsM rendelet** a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások igénybevételeéről (Ir.)

Szakmai rendelet 5. § (1) bekezdése alapján a szociális szolgáltatónak rendelkeznie kell:

- a) szolgáltatói nyilvántartásba történő bejegyzéssel,
- b) alapító okirattal, ha a szociális szolgáltató költségvetési szerv,
- c) az egyszemélyes szolgálatot kivéve szervezeti és működési szabályzattal,
- d) **szakmai programmal**,
- e) a foglalkoztatottak munkaköri leírásával,
- f) az 1. számú melléklet III. 1. és III.3. pontjában meghatározott szabályzatokkal,
- g) az egyszemélyes szolgálat kivételével az 1. számú melléklet I.1., II.3. és III.2. pontjában meghatározott szabályzatokkal.

Szakmai rendelet 5/A. § (1) bekezdése alapján a szociális szolgáltató, intézmény szakmai programjának tartalmaznia kell:

- a szolgáltatás célját, így különösen
- a megvalósítani kívánt program konkrét bemutatását, a létrejövő kapacitások, **a nyújtott szolgáltatáselemek, tevékenységek leírását,**
- a más intézményekkel történő **együttműködés módját,**
- az ellátandó célcsoport megnevezését,
- azt, hogy a fenntartó **milyen szolgáltatási elemeket biztosít,**
- az ellátás igénybevételeének módját,
- a szolgáltatásról szóló tájékoztatás helyi módját.

Alapelvek

- A jogszabályban előírt kötelező tartalmak kidolgozásakor a szakmai programot célszerű az **egyediség**, az **áttekinthetőség**, a **közérthetőség** és a **nyilvánosság** alapelveket figyelembe véve adekvát szakmai tartalommal megtölteni, hogy az a gyakorlatba átültethető, valamint a mindennapi szakmai munkában alkalmazható legyen.
- A jogszabályi megfelelésség mellett a **helyi sajátosságokon** keresztül kell és lehet egyedivé, sajátossá, valóssá és gyakorlatiassá tenni a dokumentumot.
- Szakmai elvárás: **közérthető, könnyen használható és informatív** legyen.

Formai követelmények

- Sem jogszabályi, sem szakmai szempontból nem körülhatárolt a szakmai program **terjedelmi** kötelme, formai szempontból nem kifogásolható meg annak esetleges szűk terjedelme. Azonban javasolt kellő terjedelmet engedni az egyes tartalmi elemek kifejtésekor, ez egyes szolgáltatások esetében szinte elengedhetetlen és nem minden esetben az ellátandó célcsoport vagy igénybevevői kör nagyságától függ.
- A formai követelmények vonatkozásában javasolt figyelemmel lenni arra is, hogy a dokumentum **struktúrája**, szerkezete (betűtípus, sorkizárás, tagolás, borító, tartalomjegyzék, oldalszám stb.) áttekinthetővé tegye a dokumentumot.

Mit takar a helyi sajátosság?

- Minden szolgáltatásnak, szolgáltatónak, településnek, régióknak vannak sajátos jellemzői, mely, mint egy **szociális ujjlenyomat**, az ott jelentkező igényeket egyedivé teszi.
- Ezek lehetnek földrajzi, demográfiai, etnikai, egzisztenciális különbségek, de még számos sajátos körülmény is szóba jöhet (például infrastrukturális körülmények, vagy akár a humánerőforrásból adódó lehetőségek, vagy nehézségek), melyek a szolgáltatást mindenképpen befolyásolni fogják.

Falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 60. §

- A falugondnoki, illetve tanyagondnoki szolgáltatás célja az aprófalvak és a külterületi vagy egyéb belterületi, valamint a tanyasi lakott helyek intézményhiányából eredő hátrányainak enyhítése, az alapvető szükségletek kielégítését segítő szolgáltatásokhoz, közszolgáltatáshoz, valamint egyes alapszolgáltatásokhoz való hozzájutás biztosítása, továbbá az egyéni, közösségi szintű szükségletek teljesítésének segítése.

*A falugondnoki szolgáltatás **hatszáz** lakosnál kisebb településen működtethető. A tanyagondnoki szolgáltatás legalább **hetven** és **legfeljebb négyszáz** lakosságszámú külterületi vagy egyéb belterületi lakott helyen működtethető.*

A szolgáltatás célja

- **A szakmai program nem lehet egyszerűen jogszabályi kivonat!**
- A jogszabályi meghatározás egy általános meghatározás, a szolgáltató akkor jár el helyesen, ha ezen a ponton megfogalmazza a saját, sok esetben akár speciális, a helyi igényekhez igazodó és a helyi sajátosságokat megmutató célját.
- A szolgáltató pontosíthatja azt, és kifejtheti az egyedi, **helyi sajátosságok** figyelembe vételével.

A megvalósítani kívánt program konkrét bemutatása, a létrejövő kapacitások, a nyújtott szolgáltatáselemek, tevékenységek leírása 1.

A személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000. (I. 07.) SzCsM rendelet 39. §

- **A szolgáltatáselemek nem azonosak a szolgáltatási elemekkel!**
- Milyen szolgáltatást, szolgáltatásokat nyújt a szolgáltató, illetve újonnan induló szolgáltató esetben történt-e előzetes igényfelmérés.
- Hol (székhelyen, telephelyen vagy telephelyeken) nyújtja, illetve kívánja nyújtani a szolgáltatást, szolgáltatásokat.
- A nyitva álló helyiség, helyiségek pontos címe, nyitvatartási rendje, megközelíthetősége.
- Téri, tárgyi jellemzők (például épület, környezet, gépjármű, stb.), technikai eszközök (például mobiltelefon stb.).
- Hogyan épül fel a szolgáltatás, milyen szakmatartalommal reagál a szükségletekre, milyen **konkrét tevékenységek, programok, eljárások, szolgáltatáselemek** jelennek meg a szolgáltatásnyújtás során, mi és hogyan valósul meg a gyakorlatban, illetve **mit kíván pontosan megvalósítani a szolgáltató?**

A megvalósítani kívánt program konkrét bemutatása, a létrejövő kapacitások, a nyújtott szolgáltatáselemek, tevékenységek leírása 2.

A személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000. (I. 07.) SzCsM rendelet 39. §

A szolgáltatás során az önkormányzat rendeletében a szolgáltatás számára meghatározott közvetlen, személyes szolgáltatások közül alapfeladatnak minősül a **közreműködés**

- az étkeztetésben,
- a házi segítségnyújtásban,
- a közösségi és szociális információk szolgáltatásában;
- az egészségügyi ellátáshoz való hozzájutás biztosítása,
 - o a háziorvosi rendelésre szállítás,
 - o az egyéb egészségügyi intézménybe szállítás,
 - o a gyógyszerkiváltás és a gyógyászati segédeszközökhöz való hozzájutás biztosítása;
- az óvodáskorú, iskoláskorú gyermekek szállítása.

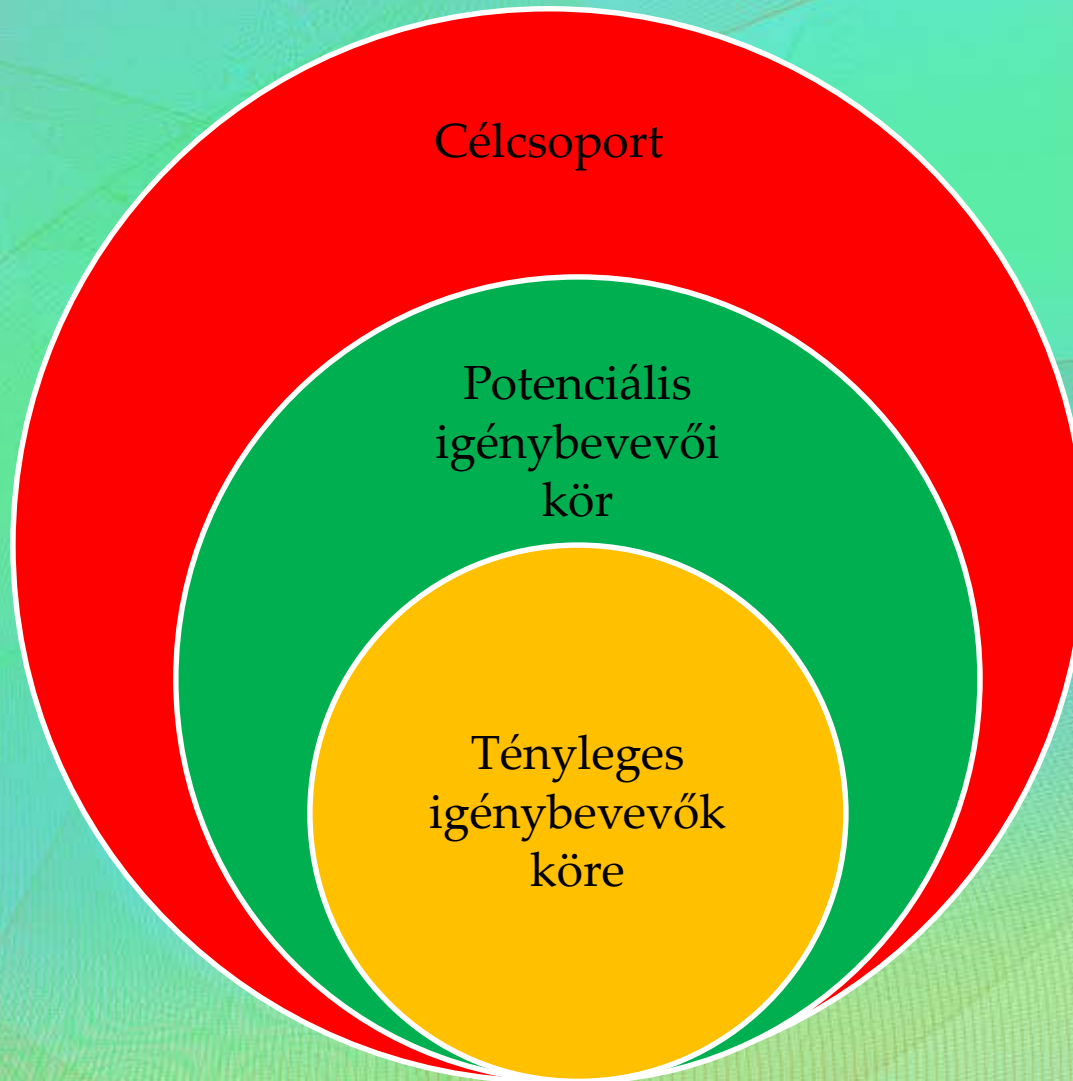
Más intézményekkel történő együttműködés módja

- A szakmai program jogszabályban előírt tartalmi elemeinek kifejtése során fontos, hogy ne általános információkat közöljenek, hanem pontos adekvát leírását annak, ami a gyakorlatban megjelenik, vagy adott esetben meg fog jelenni, értve ezalatt az együttműködésbe bevont intézmények és egyéb szolgáltatók pontos megnevezését is. Ebben a fejezetben különösen fontos, hogy **az együttműködés módja, rendszeressége** a megvalósítandó gyakorlatnak megfelelően kerüljön bemutatásra.
- Az együttműködés fontos szakmai pillére a szolgáltatás megfelelő minőségben történő nyújtásának.

A célcsoport megnevezése 1.

- A jogszabályi meghatározás jelen esetben is egy általános meghatározás, a szolgáltató akkor jár el helyesen, ha ezen a ponton is megfogalmazza a saját, jellemző, a helyi igényeket pontosan megmutató, specifikus célcsoportját. Itt javasolt a valóságból, a gyakorlatból meríteni, vagyis **mi történik** helyi szinten a gyakorlatban, **mire van igény, ki igényli azt?**

A célcsoport megnevezése 2.

Szolgáltatási elemek 1.

A személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet 2. §

A falu- és tanyagondnoki szolgáltatás **szállítás, megkeresés és közösségi fejlesztés** szolgáltatási elemet biztosít.

- **megkeresés:** szociális problémák által érintett vagy veszélyeztetett azon egyének közvetlen, illetve közvetett módon történő elérése vagy felkutatása (a releváns szolgáltatásokhoz való hozzájuttatás céljából), akik vélhetően jogosultak egy adott szolgáltatásra, de azt bármilyen okból elérni nem tudják,
- **szállítás:** javak vagy szolgáltatások eljuttatása az igénybe vevőhöz, vagy az igénybe vevő eljuttatása a közszolgáltatások, szolgáltatások, munkavégzés, közösségi programok, családi kapcsolatok helyszínére, ha szükségleteiből adódóan mindezek más módon nem oldhatóak meg,
- **közösségi fejlesztés:** egy településrész, település vagy térség lakosságát érintő integrációs szemléletű, bátorító- ösztönző, informáló, kapcsolatszervező tevékenység, amely különböző célcsoportokra vonatkozó speciális igényeket tár fel, szolgáltatásokat kezdeményez, közösségi együttműködésekét valósít meg.

Szolgáltatási elemek 2.

A személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet 2. §

- **Nem fogadható el az a szakmai program, amiben az adott szolgáltatási elem meghatározásakor kizárólag a jogszabályban leírt, általános megfogalmazást, definíciót rögzítik.**
- Kiemelendő tehát, hogy a szolgáltatási elemek szakmai programba történő illesztésénél azt határozzuk meg, hogy az adott szolgáltató, a saját ellátási területén, az igénybe vevői célcsoportnál miképpen, és **milyen tevékenységek végzésével** valósítja meg a különböző szolgáltatási elemeket a feladatellátás során.

Az igénybevétel módja

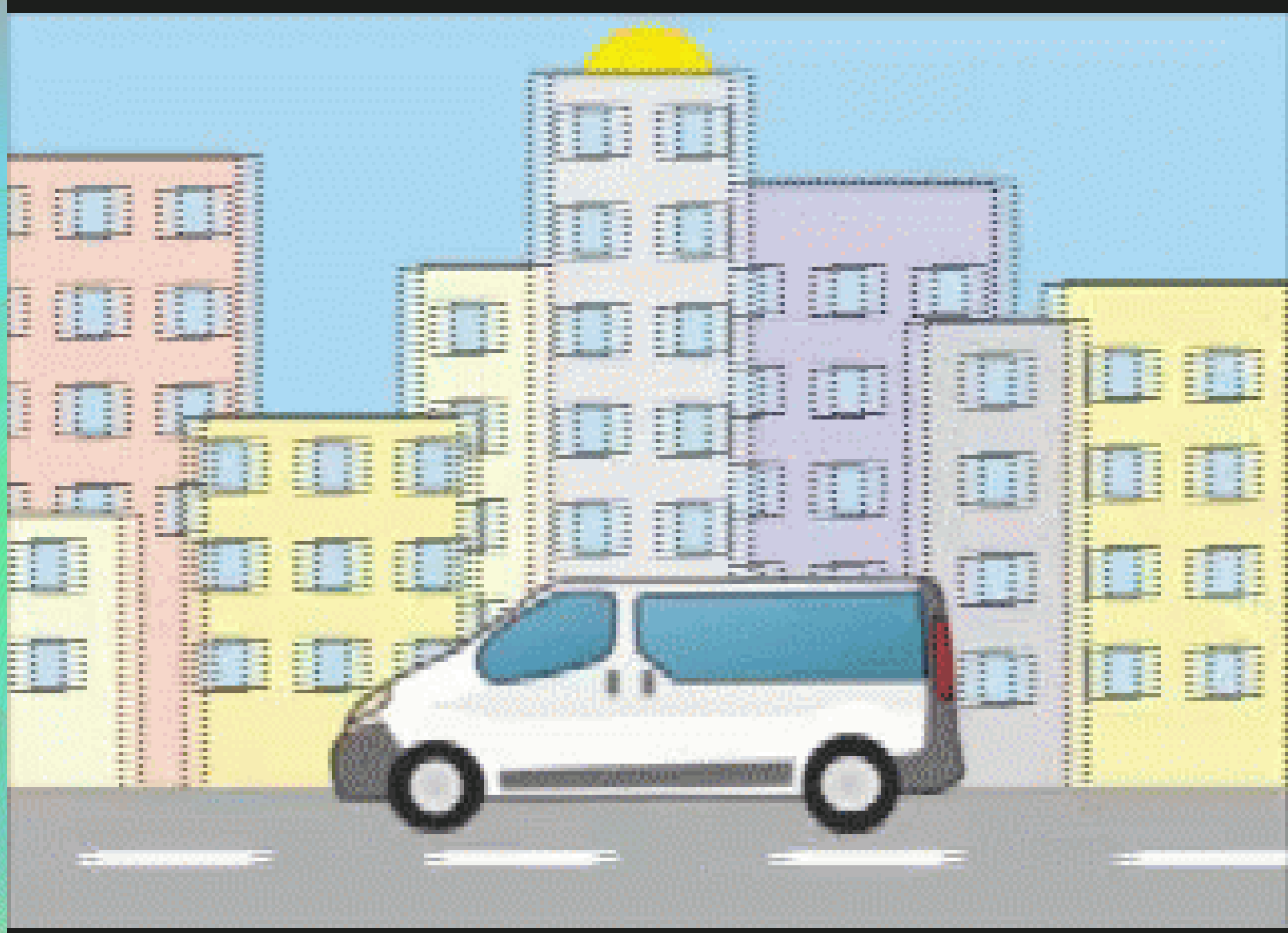
- Kizárólag a szakmai programból nem állapítható meg, hogy az adott szolgáltatás milyen minőségben valósul meg a gyakorlatban. Ha az **igénybevétel módja**, valamint annak pontos és részletes leírása megjelenik a programban, akkor a szakmai program e tekintetben megfelelő. Vagyis akkor beszélhetünk megfelelőségről, ha tartalmazza azt is, hogy a helyi szokásoknak megfelelően, **hogyan történik** ez a gyakorlatban, és a programban ez nem csak általánosságokban megfogalmazva jelenik meg.

*Az ellátás igénybevétele a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások igénybevételéről szóló 9/1999. (IX. 24.) SZCSM rendelet 3. § (1) **kérelemmel** (szociális ellátás iránti kérelem) indul, mely jogszabály alapján a szociális ellátásokat **szóban vagy írásban** kell kérelmezni.*

A szolgáltatásról szóló tájékoztatás helyi módja

Szolgáltatástípustól, valamint az adott település nagyságától, lélekszámától, infrastruktúrájától függően a tájékoztatás számtalan módon megvalósulhat (hirdetmény, internet, web oldal, helyi lapok, helyi tévé, helyi szociális vagy egészségügyi szolgáltatók útján stb.).

- Mit tesz a szolgáltató annak érdekében, hogy minél szélesebb körhöz eljusson a szolgáltatásról az információ?
- Milyen módon kerül megismertetésre a potenciális igénybevevői körrel a szolgáltatás?
- Milyen tájékoztatási felületeket alkalmaznak?
- Infokommunikációs akadálymentesítés (hozzáférhetőek-e a tájékoztató anyagok fogyatékossgal élők számára is)?
- Hogyan kívánják elérni azokat a rászorulókat, akik info-kommunikációs eszközök használata szempontjából szeparálódtak?

Köszönöm a megtisztelő figyelmet!

Módszertani Főosztály elérhetőségek

Tel.: 06-30-584-4416

e-mail: modszertan@szgyf.gov.hu

A falu- és tanyagondnoki szolgálatok számára módszertani segítséget nyújt:

Matolcsi-Papp Zoltán

szakértői módszertani referens

Tel.: 06-30-485-5768

e-mail:

matolcsi-papp.zoltan@szgyf.gov.hu